

RECENZJA ROZPRAWY NA STOPIEŃ DOKTORA NAUK MEDYCZNYCH
LEK. MARTY GRUCY pt” OCENA KOMPLEKSU INTIMA-MEDIA I WYBRANYCH
PARAMETRÓW METABOLICZNYCH U PACJENTÓW Z MIZS JAKO
POTENCJALNYCH CZYNNIKÓW RYZYKA ROZWOJU CHOROÓB UKŁADU
SERCOWO-NACZYNIOWEGO”

Przedstawiona mi do oceny praca lek Marty Gruca powstała w klinice która od 25 lat łączy dwie specjalności kardiologię i reumatologię. Korzyści współpracy tych dwóch dziedzin medycyny polegają na szerokim, interdyscyplinarnym spojrzeniu na pacjentów z chorobami reumatoidalnymi i wykorzystaniu dostępnych metod diagnostycznych w kardiologii by ocenić ich stan zdrowia.

Uważam za celowe i przydatne podjęcie przez Doktorantkę problemów badawczych dotyczących obu w/w działów pediatrii.

Rozprawa doktorska lek . Marty Grucy została opracowana wg. nowego trybu na podstawie trzech oryginalnych prac o spójnej tematyce. Łączna punktacja publikacji naukowych jest wysoka i wynosi IF, 14.155 oraz 320 punktów MNiSW. We wszystkich pracach opublikowanych w j. angielskim Doktorantka jest pierwszym autorem. Wkład lek.Marty Grucy w ich powstanie jest znaczący. Wszyscy współautorzy wyrazili pisemną zgodę by w/w publikacje były częścią rozprawy doktorskiej.

Są to następujące prace:

1. Gruca M, Zamojska J, Niewiadomska-Jarosik K, Wosiak A, Smolewska E. Evaluation of Health- Promoting Behaviors in the Prevention of Cardiovascular Diseases in the Preschool Children of Polish Health Care Professionals. Int J Environ Res Public Health. 2021;19(1):308. Published 2021 Dec 28. doi:10.3390/ijerph19010308 – IF 4,614 , 140 pkt. MNiSW
2. Gruca M, Orczyk K, Zamojska J, Niewiadomska-Jarosik K, Stańczyk J, Smolewska E. Why and How Should We Assess the Cardiovascular Risk in Patients with Juvenile Idiopathic Arthritis? A Single-Centre Experience with Carotid Intima-Media Measurements. Children. 2023; 10(3):422. <https://doi.org/10.3390/children10030422> - IF 2,835, 40 pkt. MNiSW
3. Gruca M, Zamojska J, Niewiadomska-Jarosik K, Wosiak A, Stasiak A,

Sikorska K, Stańczyk J,

Smolewska E. Assessment of Cardiovascular Risk Factors in Patients with Juvenile Idiopathic Arthritis. *Nutrients*. 2023; 15(7):1700.

<https://doi.org/10.3390/nu15071700>– IF 6,706,

140 pkt. MNiSW

Rozprawa doktorska została przedstawiona w postaci książkowej na 96 stronach wydruku komputerowego. Układ pracy jest typowy dla tego typu opracowań. W rozdziale WPROWADZENIE Doktorantka omówiła syntetycznie ; definicję, podział, diagnostykę ,leczenie oraz rokowanie młodzieńczego idiopatycznego zapalenia stawów(MIZS). Zwróciła uwagę na czynniki rozwoju chorób układu sercowo- naczyniowego (CVD) u dzieci z MIZS , następstwa współistnienia obu chorób. Podkreśliła znaczącą rolę profilaktyki chorób układu krążenia rozpoczętą we wczesnym okresie dzieciństwa .Przedstawiła dotychczasowe wyniki badań na ten temat u dzieci zwracając szczególną uwagę na działania prewencyjne i zachowania prozdrowotne.

Podjęcie przez Doktorantkę badań w celu określenia czynników ryzyka chorób układu krążenia u dzieci z MIZS ma wyjaśnić w jakim stopniu i na jakie czynniki ryzyka są narażone dzieci z przewlekłą chorobą.

Wychodząc z założenia ,że pogrubienie błony wewnętrznej t.szyjnej jest istotnym wskaźnikiem ryzyka wystąpienia miażdżycy oraz incydentów sercowo-naczyniowych u dorosłych lek. Marta Gruca podjęła próbę wykorzystania ultradźwiękowej metody pomiaru grubości ściany tętnic szyjnych(cIMT) u dzieci z MIZS by wykazać ,że badanie to może być przydatne w przesiewowej ocenie rozwoju chorób układu krążenia.

Doktorantka sformułowała następujące cele pracy zawarte w czterech punktach;

- 1.-określenie przydatności cIMT jako badania przesiewowego w kierunku CVD u pacjentów z MIZS,
- 2.- ocena na jakie czynniki ryzyka CVD są narażone dzieci z MIZS,
- 3.- ocena związku pomiędzy wartością cIMT i wybranymi parametrami metabolicznymi u dzieci z MIZS,
- 4.- ocena zależność pomiędzy wartością cIMT i modyfikowalnymi czynnikami ryzyka CVD

Każda z prac stanowiąca rozprawę doktorską została omówiona osobno. Należy zaznaczyć, że w wszystkie prace wchodzące w skład cyklu zostały opublikowane w indeksowanych, fachowych czasopismach medycznych i poddane recenzji przez specjalistów w danej dziedzinie medycyny.

Po omówieniu szczegółowym każdej z publikacji został umieszczony oryginalny jej wydruk.

W pierwszej pracy Doktorantka przeprowadziła badania w grupie 384 dzieci w wieku przedszkolnym z rodzin lekarskich. Badanie zostało oparte na ankiecie internetowej celem którego była ocena zachowań prozdrowotnych, w szczególności określenie potencjalnych czynników ryzyka rozwoju CVD na jakie są narażone dzieci (narażenie na dym tytoniowy, odpowiedni BMI, aktywność fizyczna, zdrowe odżywianie). Analiza otrzymanych wyników została przeprowadzona przez Doktorantkę z wykorzystaniem odpowiednich, bardzo trafnie dobranych metod statystycznych.

Idealny model zdrowia układu krążenia został stwierdzony tylko u 5.6 % (22 dzieci). Dzieci z rodzin lekarskich wykazywały wyższy poziom aktywności fizycznej w porównaniu z innymi grupami dzieci. Ogólnym wnioskiem wynikającym z tego badania jest stwierdzenie o konieczności wprowadzenia na szeroką skalę działań edukacyjnych i profilaktycznych, gdyż dotychczasowe działania są niewystarczające i dzieci są w dużej mierze narażone na modyfikowalne czynniki ryzyka rozwoju CVD. W/w opracowanie nie obejmuje populacji dzieci z MIZS. Dotyczy wybranej grupy zdrowych dzieci, stanowi jednak tło do dalszych rozważań nad czynnikami ryzyka rozwoju chorób układu krążenia w populacji dzieci obarczonych różnymi chorobami przewlekłymi np. jak młodzieńcze zapalenie stawów.

W drugiej publikacji Doktorantka, wychodząc z założenia że pogrubienie ściany wewnętrznej t. szyjnej jest istotnym czynnikiem ryzyka wystąpienia incydentów sercowo-naczyniowych u dorosłych postawiła sobie za cel określenie przydatności pomiaru cIMT w ocenie ryzyka CVD u dzieci z MIZS. Badania zostały przeprowadzone w grupie 45 dzieci (33 dziewczynki, 12 chłopców), mediana wieku badanych 14 lat. Doktorantka samodzielnie wykonywała wszystkie badania ultrasonograficzne pomiaru cIMT i poddała je analizie statystycznej.

Jedynie u 4 dzieci z MIZS wartość cIMT była powyżej 94 percentyla dla wieku i płci. Uzyskane wyniki były niewystarczające by przyjąć pomiar cIMT jako przesiewowy marker zwiększonego ryzyka chorób sercowo-naczyniowych wykonywany w czasie

rutynowych kontroli u dzieci MIZS. Należy jednak wziąć pod uwagę ograniczenia związane z małą liczbą badanych. Doktorantka zwróciła uwagę na konieczność promowania zdrowego stylu życia, unikanie czynników ryzyka CVD. (bierne palenie tytoniu, ograniczona aktywność fizyczna) w grupie dzieci z MIZS.

W trzeciej publikacji Doktorantka oceniała narażenie na czynniki ryzyka CVD u dzieci z MIZS(45 dzieci) w porównaniu z grupą porównawczą zdrowych dzieci (37dzieci).Analizie zostały poddane grubość cIMT, wybrane parametry metaboliczne oraz zachowania prozdrowotne (nawyki żywieniowe, aktywność fizyczna,, BMI Uzyskane wyniki badań zostały poddane bardzo szczegółowej analizie statystycznej. Stwierdzono że czynniki rozwoju CVD występują zarówno w grupie dzieci chorych jak i zdrowych. U dzieci z MIZS wskaźnik BMI jest statystycznie wyższy, jednak dzieci w tej grupie odżywiają się lepiej od dzieci z grupy porównawczej. Nie wykazano związku między wybranymi parametrami biochemicznymi, BMI, wartościami cIMT, odczuwanym bólem a nawykami żywieniowymi w obu grupach. Doktorantka podkreśliła, że należy dążyć do idealnego stanu zdrowia układu sercowo-naczyniowego w populacji dzieci i młodzieży poprzez programy promocji zdrowia by skutecznie zmniejszać czynniki ryzyka wystąpienia chorób układu sercowo-naczyniowego.

Podsumowanie trzech w/w publikacji zostało przedstawione przez Doktorantkę w sześciu wnioskach, które są odpowiedzią na założenia rozprawy doktorskiej.

Doktorantka wykazała się umiejętnością prowadzenia badań naukowych, wiedzą w zakresie badanego zagadnienia, umiejętnością prowadzenia dyskusji i formułowania wniosków.

W dalszym ciągu rozprawy doktorskiej zostały umieszczone streszczenia w j. polskim i angielskim, wykaz skrótów oraz wykaz 30 najważniejszych pozycji piśmiennictwa wykorzystanego w rozdziale Wprowadzenie.

Do rozprawy doktorskiej w formie książkowej została dołączona wersja elektroniczna pracy. Następnie zostały umieszczone oświadczenia współautorów publikacji wyrażające zgodę na wykorzystanie w/w publikacji przez lek Martę Grucę jako część rozprawy doktorskiej.

Doktorantka przedstawiła również wykaz prac stanowiących dorobek naukowy poświadczony przez oddział Bibliografii i Bibliometrii UM w Łodzi.

Z drobnych uwag które kieruję do lek Marty Grucy : w tytule powinno się użyć pełnych nazw a nie skrótów, brakuje mi wspólnego dla wszystkich publikacji podsumowania oprócz wniosków. Zastosowane skróty lepiej umieścić na początku pracy.. Nie umniejsza to jedna wartości rozprawy doktorskiej lek Marty Gruca . Jak wcześniej wspomniałam prace wchodzące w skład rozprawy doktorskiej zostały przed przyjęciem do druku zrecenzowane przez znawców tematu. Co również potwierdza ich wartość merytoryczną .

Pracę oceniam wysoko. Doktorantka wykazała się umiejętnością prowadzenia badań naukowych. Poruszany problem modyfikowalnych czynników ryzyka wystąpienia chorób układu sercowo- naczyniowego jest bardzo aktualny i ważny ze względu na możliwości profilaktyki pierwotnej i zmniejszenie występowania chorób układu sercowo- naczyniowego w populacji dorosłych .

Przedstawiona mi do recenzji rozprawa doktorska lek Marty Grucy pt” ” OCENA KOMPLEKSU INTIMA-MEDIA I WYBRANYCH PARAMETRÓW METABOLICZNYCH U PACJENTÓW Z MIZS JAKO POTENCJALNYCH CZYNNIKÓW RYZYKA ROZWOJU CHORÓB UKŁADU SERCOWO-NACZYNIOWEGO” spełnia wymogi stawiane pracom doktorskim zgodnie z art. 13 ustawy z dnia 14 marca 2003 o stopniach naukowych i tytule naukowym.

Zwracam się do Wysokiej Rady Naukowej Wydziału Lekarskiego Uniwersytetu Medycznego o dopuszczenie lekarz Marty Grucy do dalszych etapów przewodu doktorskiego.

Jednocześnie doceniając znaczącą wartość merytoryczną rozprawy doktorskiej wyrażającą się między innymi wskaźnikiem IF 14.155 oraz poruszeniem bardzo aktualnej problematyki czynników ryzyka rozwoju chorób układu sercowo- naczyniowego wnioskuję do Wysokiej Rady o wyróżnienie pracy.

Łódź 28.05.2023

prof.dr hab.n.med Jadwiga Moll

